

Z A K O N

O IZMENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DOPRINOSIMA ZA OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE

Član 1.

U Zakonu o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Službeni glasnik RS”, br. 84/04, 61/05, 62/06 i 5/09), u članu 6. tačka 9) menja se i glasi:

„9) Volonter je fizičko lice koje, u skladu sa zakonom koji uređuje volontiranje, obavlja rad u okviru organizovanog dobrovoljnog pružanja usluge ili obavljanja aktivnosti od opšteg interesa, za opšte dobro ili za dobro drugog lica, bez prava na novčanu naknadu ili drugu imovinsku korist;”.

Posle tačke 9) dodaje se tačka 9a), koja glasi:

„9a) Lice na stručnom osposobljavanju i usavršavanju je fizičko lice koje, u skladu sa zakonom koji uređuje rad, obavlja rad po osnovu ugovora o stručnom osposobljavanju i usavršavanju ili drugog ugovora, bez zasnivanja radnog odnosa;”.

Tačka 16) menja se i glasi:

„16) Samostalni umetnik je osiguranik - fizičko lice koje samostalno, u vidu zanimanja, obavlja umetničku delatnost i kome je reprezentativno udruženje u kulturi utvrdilo status lica koje samostalno obavlja umetničku ili drugu delatnost u oblasti kulture, u skladu sa zakonom koji uređuje oblast kulture, ako nije osigurano po drugom osnovu;”.

U tački 22) zapeta i reči: „odnosno zemljoradnik” brišu se.

Član 2.

U članu 8. stav 1. tačka 8) zapeta i reči: „odnosno zemljoradnici” brišu se.

Član 3.

U članu 11. tačka 4) menja se i glasi:

„4) organizator volontiranja u skladu sa zakonom koji uređuje volontiranje - za volontera;”.

Posle tačke 4) dodaje se tačka 4a), koja glasi:

„4a) poslodavac u skladu sa zakonom koji uređuje rad - za lice na stručnom osposobljavanju i usavršavanju;”.

Član 4.

U članu 22. dodaje se stav 4, koji glasi:

„Odredbe st. 1. do 3. ovog člana odnose se i na preduzetnika koji ostvaruje naknadu zarade za vreme porodiljskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta, a delatnost nastavlja da obavlja preko ovlašćenog poslovođe.”

Član 5.

U članu 23. stav 1. reč: „preduzeća” zamenjuje se rečima: „pravnih lica”.

Član 6.

U članu 26. stav 1. tačka 2) reči: „koeficijentom 1, 2, 3, 4 ili 5” zamenjuju se rečima: „koeficijentom u rasponu od 1 do 5”.

Član 7.

U članu 27. stav 1. reči: „poljoprivrednike, odnosno zemljoradnike” zamenjuju se rečju: „poljoprivrednike”.

Član 8.

U članu 45. stav 4. reči: „stope rasta cena na malo” zamenjuju se rečima: „indeksa potrošačkih cena”.

Posle stava 8. dodaje se novi stav 9, koji glasi:

„Poslodavci koji za određeno lice koriste ili su koristili oslobođenje od plaćanja doprinosa po drugom pravnom osnovu u skladu sa odgovarajućim propisom, ne mogu za isto lice ostvarivati oslobođenje od plaćanja doprinosa iz ovog člana.”

Dosadašnji stav 9. postaje stav 10.

Član 9.

U članu 45a stav 7. reči: „stope rasta cena na malo” zamenjuju se rečima: „indeksa potrošačkih cena”.

Posle stava 11. dodaje se novi stav 12, koji glasi:

„Poslodavci koji za određeno lice koriste ili su koristili oslobođenje od plaćanja doprinosa po drugom pravnom osnovu u skladu sa odgovarajućim propisom, ne mogu za isto lice ostvarivati oslobođenje od plaćanja doprinosa iz ovog člana.”

Dosadašnji st. 12. i 13. postaju st. 13. i 14.

Član 10.

U članu 45b posle stava 4. dodaje se novi stav 5, koji glasi:

„Poslodavci koji za određeno lice koriste ili su koristili oslobođenje od plaćanja doprinosa po drugom pravnom osnovu u skladu sa odgovarajućim propisom, ne mogu za isto lice ostvarivati oslobođenje od plaćanja doprinosa iz ovog člana.”

Dosadašnji st. 5. i 6. postaju st. 6. i 7.

Član 11.

U članu 58. dodaje se stav 2, koji glasi:

„Kada preduzetnik ostvaruje naknadu zarade za vreme trajanja porodiljskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta, a delatnost nastavlja da obavlja preko ovlašćenog poslovođe, obračun i uplatu doprinosa po osnovu navedenog primanja, u ime i za korist preduzetnika, vrši lice koje saglasno zakonu obavlja poslove ovlašćenog poslovođe.”

Član 12.

U članu 65a stav 1. reči: „godišnje stopom rasta cena na malo” zamenjuju se rečima: „godišnjim indeksom potrošačkih cena”.

Član 13.

U članu 72b stav 1. reči: „stope rasta cena na malo” zamenjuju se rečima: „indeksa potrošačkih cena”.

Član 14.

U članu 58a stav 1, članu 58b stav 1. i članu 72a reči: „umetnička udruženja” u datom broju i padežu, zamenjuju se rečima: „reprezentativna udruženja u kulturi” u odgovarajućem broju i padežu.

Član 15.

Odredba člana 5. ovog zakona primenjivaće se kod utvrđivanja osnovice doprinosa počev za 2012. godinu.

Član 16.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu 97. tačka 8. Ustava Republike Srbije, kojim je propisano da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, pored ostalog, sistem u oblasti socijalnog osiguranja.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

•Problemi koje Zakon treba da reši, odnosno ciljevi koji se Zakonom postižu

Razlozi za donošenje ovog zakona sadržani su prvenstveno u potrebi uređivanja osnovice doprinosa za sveštenike i verske službenike, u smislu stvaranja uslova za smanjenje razlike u iznosima osnovica doprinosa, ceneći kriterijume, odnosno polazeći od dužnosti na koju je osiguranik raspoređen, njegove školske sprema, godina radnog staža i drugih kriterijuma sadržanih u unutrašnjem zakonodavstvu crkve, odnosno verske zajednice.

Odredbama zakona precizira se osnovica doprinosa i način obračunavanja, utvrđivanja i plaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje za preduzetnika koji koristi odsustvo zbog porodijskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta a delatnost nastavlja da obavlja preko ovlašćenog poslovođe.

Takođe, jedan od razloga za donošenje ovog zakona je usklađivanje dinarskih iznosa, umesto rastom cena na malo o čemu se podaci više ne objavljuju počev od 1. januara 2011. godine, godišnjim indeksom potrošačkih cena koji utvrđuje i publikuje Republički zavod za statistiku Srbije.

U tom smislu, osnovna sadržina i ciljevi koji treba da se ostvare donošenjem ovog zakona su sledeći:

- utvrđivanje visine mesečne osnovice na koju se obračunava i plaća doprinos za obavezno socijalno osiguranje za sveštenike i verske službenike;
- usklađivanje dinarskih iznosa, umesto rastom cena na malo, o čemu se podaci više ne objavljuju počev od 1. januara 2011. godine, godišnjim indeksom potrošačkih cena;
- preciziranje osnovice doprinosa i načina obračunavanja, utvrđivanja i plaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje za preduzetnika koji koristi odsustvo zbog porodijskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta a delatnost nastavlja da obavlja preko ovlašćenog poslovođe;
- utvrđivanje pojma obveznika - određenih kategorija fizičkih lica, i to volontera, lica na stručnom osposobljavanju i usavršavanju i samostalnih umetnika.

Sem toga, vrše se izmene Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Službeni glasnik RS”, br. 84/04, 61/05, 62/06 i 5/09 - u daljem tekstu: Zakon), koje se odnose na pravnotehničko usaglašavanje sa odredbama Zakona o volontiranju („Službeni glasnik RS”, broj 36/10), Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Službeni glasnik RS”, br. 25/01, 80/02, 80/02-dr. zakon, 43/03, 84/04 i 18/10), Zakona o radu („Službeni glasnik RS”, br. 24/05, 61/05 i 54/09), Zakona o kulturi („Službeni glasnik RS”, broj 72/09) i Zakona o zdravstvenom osiguranju („Službeni glasnik RS”, br. 107/05 i 109/05-ispravka).

U odnosu na doprinose za obavezno socijalno osiguranje ne postoje obavezujući propisi Evropske unije sa kojima je potrebno vršiti usaglašavanje.

•Razmatrane mogućnosti da se problemi reše i bez donošenja Zakona

Imajući u vidu da je reč o elementima sistema i politike javnih prihoda koji se, saglasno odredbama Zakona o budžetskom sistemu („Službeni glasnik RS” br. 54/09, 73/10 i 101/10), uvode zakonom, to znači da se izmene i dopune tih elemenata mogu vršiti samo zakonom. Prema tome, kako se materija koja se uređuje ovim zakonom odnosi na doprinose za finansiranje obaveznog socijalnog osiguranja i spada u zakonodavnu regulativu, nije razmatrano, niti je bilo osnova za razmatranje njenog uređenja drugim zakonom ili podzakonskim aktom.

•Zašto je donošenje Zakona najbolji način za rešavanje problema

S obzirom da se radi o zakonskoj materiji, određena postojeća zakonska rešenja jedino je i moguće menjati i dopunjavati donošenjem zakona, tj. izmenama i dopunama zakona.

Uređivanjem materije doprinosa za obavezno socijalno osiguranje zakonom, daje se doprinos pravnoj sigurnosti i obezbeđuje dostupnost javnosti u pogledu vođenja politike u oblasti socijalnog osiguranja, s obzirom da se zakon kao opšti pravni akt objavljuje i stvara jednaka prava i obaveze za sve subjekte koji se nađu u istoj pravnoj situaciji.

III. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Uz član 1.

U članu 6. tačka 9) Zakona vrši se pravnotehničko usaglašavanje sa odredbama Zakona o volontiranju, imajući u vidu prvenstveno odredbe čl. 2, 3. i 10. tog zakona. Pojam volontera definiše se na način da je to fizičko lice, koje u skladu sa zakonom koji uređuje volontiranje, obavlja rad u okviru organizovanog dobrovoljnog pružanja usluge ili obavljanja aktivnosti od opšteg interesa, za opšte dobro ili za dobro drugog lica, bez prava na novčanu naknadu ili drugu imovinsku korist.

U novododatoj tački 9a) vrši se pravnotehničko usaglašavanje sa odredbama Zakona o radu, a imajući u vidu odredbu člana 201. tog zakona, lice na stručnom osposobljavanju i usavršavanju definisano je kao fizičko lice, koje u skladu sa zakonom koji uređuje rad, obavlja rad po osnovu ugovora o stručnom osposobljavanju i usavršavanju ili drugog ugovora, bez zasnivanja radnog odnosa.

Izmenom tačke 16) vrši se pravnotehničko usaglašavanje sa odredbama Zakona o kulturi. Naime, imajući u vidu odredbu člana 58. tog zakona, pojam samostalnog umetnika definisan je na način da je to osiguranik - fizičko lice koje samostalno, u vidu zanimanja, obavlja umetničku delatnost i kome je reprezentativno udruženje u kulturi utvrdilo status lica koje samostalno obavlja umetničku ili drugu delatnost u oblasti kulture, u skladu sa zakonom koji uređuje oblast kulture, ako nije osigurano po drugom osnovu.

U tački 22) vrši se pravnotehničko usaglašavanje sa odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju, a imajući u vidu odredbu člana 17. tačka 21) tog zakona, u smislu da se kod obveznika doprinosa za obavezno zdravstveno osiguranje briše odrednica „zemljoradnik”, s obzirom da prema odredbama Zakona o zdravstvenom osiguranju to lice kao kategorija osiguranika obuhvaćeno je pojmom poljoprivrednika.

Uz član 2.

U članu 8. stav 1. tačka 8) Zakona, tako što se brisane reči: „odnosno zemljoradnici”, vrši se pravnotehničko usaglašavanje sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju, kako je već dato objašnjenje uz član 1. ovog zakona.

Uz član 3.

Vrši se pravnotehničko usaglašavanje sa Zakonom o volontiranju kojim je uređeno volontiranje, kao i sa Zakonom o radu kojim je uređeno stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenog, iz razloga navedenih u objašnjenju uz član 1. ovog zakona. Ovom izmenom člana 11. tačka 4) Zakona uređuje se da su obveznici doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za slučaj invalidnosti i telesnog oštećenja po osnovu povrede na radu i profesionalne bolesti i doprinosa za zdravstveno osiguranje za slučaj povrede na radu i profesionalne bolesti, organizator volontiranja u skladu sa zakonom koji uređuje volontiranje - za volontera, a za lice na stručnom osposobljavanju i usavršavanju to je poslodavac u skladu sa zakonom koji uređuje rad.

Uz član 4.

U članu 22. dodaje se stav 4. kojim se vrši preciziranje osnovice doprinosa za obavezno socijalno osiguranje za preduzetnika koji koristi odsustvo zbog porodijskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta a delatnost nastavlja da obavlja preko ovlašćenog poslovođe.

Uz član 5.

U članu 23. stav 1. Zakona vrši se terminološko usaglašavanje saglasno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica, tako što se reč: „preduzeća” zamenjuje rečima: „pravnih lica”.

Uz član 6.

Vrši se izmena člana 26. stav 1. tačka 2) Zakona, koja se odnosi na utvrđivanje osnovice doprinosa za sveštenike i verske službenike. Predmetnom izmenom, koja je izvršena imajući u vidu inicijativu Ministarstva vera, a na predlog Crkve i verskih zajednica koji je motivisan, kako je ukazano, stvaranjem uslova za smanjenje razlike u iznosima osnovica doprinosa kada se u obračunu primenjuje postojeće zakonsko rešenje, osnovica doprinosa opredeljuje se, pored ostalog, u visini prosečne mesečne zarade u Republici isplaćene po zaposlenom u prethodnoj godini pomnožena koeficijentom u rasponu od 1 do 5, umesto koeficijentom 1, 2, 3, 4 ili 5, kako glasi važeće zakonsko rešenje.

Uz član 7.

Vrši se pravnotehničko usaglašavanje sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju, kako je već objašnjeno uz član 1. ovog zakona.

Uz član 8.

Vrši se izmena u članu 45. stav 4. Zakona, tako što se revalorizacija dinarskih novčanih iznosa ne vrši više stopom rasta cena na malo, već indeksom potrošačkih cena. Razlog za izmenu je usklađivanje dinarskih iznosa sa osnovnom merom inflacije u vođenju monetarne politike u Republici Srbiji - godišnjim indeksom potrošačkih cena, koji utvrđuje i publikuje Republički zavod za statistiku Srbije. Od januara 2011. godine Republički zavod za statistiku Srbije prekinuo je sa objavljivanjem podataka o rastu cena na malo i kretanju indeksa troškova života, u skladu sa usvojenom strategijom razvoja statističkih sistema od januara 2011. godine.

Pored toga, novododatim stavom ograničava se mogućnost korišćenja po više pravnih osnova, oslobođenja od plaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

Uz član 9.

Vrši se izmena u članu 45a stav 7. Zakona, tako što se revolorizacija dinarskih novčanih iznosa ne vrši više stopom rasta cena na malo, već indeksom potrošačkih cena.

Pored toga, novododatim stavom ograničava se mogućnost korišćenja po više pravnih osnova, oslobođenja od plaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

Uz član 10.

Novododatim stavom u članu 45b Zakona, ograničava se mogućnost korišćenja po više pravnih osnova, oslobođenja od plaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

Uz član 11.

U članu 58. dodaje se stav 2. kojim se precizira način obračunavanja, utvrđivanja i plaćanja doprinosa za obavezno socijalno osiguranje za preduzetnika koji koristi odsustvo zbog porodijskog odsustva, odsustva sa rada radi nege deteta i odsustva sa rada radi posebne nege deteta a delatnost nastavlja da obavlja preko ovlašćenog poslovođe.

Uz član 12.

Vrši se izmena u članu 65a stav 1. Zakona, tako što se reči: „godišnje stopom rasta cena na malo” zamenjuju rečima: „godišnjim indeksom potrošačkih cena”.

Razlog za izmenu je u usklađivanju dinarskog iznosa premija za dobrovoljno dodatno penzijsko osiguranje i doprinosa u dobrovoljni penzijski fond, iz člana 13. st. 3. i 4. Zakona, koji je opredeljen u nominalnom iznosu, tako da se vrši usaglašavanje sa osnovnom merom inflacije u vođenju monetarne politike u Republici Srbiji - godišnjim indeksom potrošačkih cena, koji utvrđuje i publikuje Republički zavod za statistiku Srbije. Od januara 2011. godine Republički zavod za statistiku Srbije prekinuo je sa objavljivanjem podataka o rastu cena na malo i kretanju indeksa troškova života, u skladu sa usvojenom strategijom razvoja statističkih sistema od januara 2011. godine.

Uz član 13.

Vrši se izmena u članu 72b stav 1. Zakona, tako što se revolorizacija dinarskih novčanih iznosa ne vrši više stopom rasta cena na malo, već indeksom potrošačkih cena.

Uz član 14.

U članu 58a stav 1, članu 58b stav 1. i članu 72a Zakona, vrši se pravnotehničko usaglašavanje sa Zakonom o kulturi, tako što se umesto termina „umetnička udruženja” koristi pojam „reprezentativna udruženja u kulturi” u odgovarajućem broju i padežu.

Uz član 15.

Odredba člana 5. ovog zakona, koja se odnosi na način utvrđivanja osnovice doprinosa za sveštenike i verske službenike, primenjivaće se kod utvrđivanja osnovice doprinosa za ta lica, počev za 2012. godinu.

Uz član 16.

Predloženo je da ovaj zakon stupi na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti dodatna sredstva u Budžetu Republike.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Razmatranje i donošenje zakona po hitnom postupku, predlaže se u skladu sa članom 167. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, br. 52/10 i 13/11). Prema važećim odredbama Zakona, dinarski iznos premije za dobrovoljno dodatno penzijsko osiguranje i iznos doprinosa u dobrovoljni penzijski fond, iz člana 13. st. 3. i 4. Zakona, koji je opredeljen u nominalnom iznosu, usklađuje se godišnje stopom rasta cena na malo, kao i revalorizacija doprinosa iz čl. 45. i 45a Zakona, za koje je poslodavac oslobođen od plaćanja u slučaju zasnivanja radnog odnosa sa novozaposlenim licima. Imajući u vidu da je od januara 2011. godine Republički zavod za statistiku Srbije prekinuo sa objavljivanjem podataka o rastu cena na malo i kretanju indeksa troškova života, u skladu sa usvojenom strategijom razvoja statističkih sistema od januara 2011. godine, potrebno je kroz izmene i dopune Zakona omogućiti usklađivanje navedenih iznosa za 2011. godinu, shodno godišnjem indeksu potrošačkih cena, koji utvrđuje i publikuje Republički zavod za statistiku Srbije.

VI. ANALIZA EFEKATA ZAKONA

Imajući u vidu da je razlog za donošenje Zakona o izmenama i dopunama Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje primena novog metodološkog principa stvaranje uslova za usklađivanje dinarskih iznosa, umesto rastom cena na malo o čemu se podaci više ne objavljuju počev od 1. januara 2011. godine, godišnjim indeksom potrošačkih cena, analiza efekata zakona iz tog razloga ne sadrži numeričke pokazatelje efekata na prihode budžeta.

Pored toga, utvrđivanje visine mesečne osnovice na koju se plaća doprinos za obavezno socijalno osiguranje za sveštenike i verske službenike na opisan način - ceneći kriterijume, odnosno dužnosti na koju je osiguranik raspoređen, njegovu školsku spremu, godine radnog staža i druge kriterijume sadržane u unutrašnjem zakonodavstvu crkve, odnosno verske zajednice, omogućava

plaćanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje na osnovice koje samo adekvatnije odražavaju primenu navedenih kriterijuma za opredeljenje visine osnovice.

Takođe, utvrđivanje pojma obveznika - određenih kategorija fizičkih lica, i to volontera, lica na stručnom osposobljavanju i usavršavanju i samostalnih umetnika, u smislu preciziranja kategorije fizičkih lica koja se smatraju navedenim obveznicima, ne utiče se na visinu obaveze plaćanja doprinosa za te kategorije obveznika.

1. Na koga će i kako će najverovatnije uticati rešenja u Zakonu

Uređivanjem pojedinih instituta u smislu definisanja određenih pojmova i kategorija obveznika doprinosa, načina utvrđivanja osnovice doprinosa na koju se plaćaju doprinosi za obavezno socijalno osiguranje, na način kako je predloženo Zakonom, neće se negativno uticati na navedene kategorije obveznika doprinosa.

2. Kakve troškove će primena Zakona stvoriti građanima i privredi

Primena Zakona ne bi trebalo da stvori dodatne troškove građanima i privredi.

3. *Da li su pozitivne posledice donošenja Zakona takve da opravdavaju troškove koje će on stvarati*

Naveli smo da primena Zakona ne bi trebalo da ima dodatne troškove za obveznike doprinosa.

4. *Da li se Zakonom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija*

Ovim zakonom se uređuje plaćanje doprinosa za obavezno socijalno osiguranje fizičkih lica, a predložena zakonska rešenja nemaju za prevashodni cilj podsticanje stvaranja novih privrednih subjekata.

5. *Da li su sve zainteresovane strane imale priliku da se izjasne o Zakonu*

Ovaj zakon je u postupku pripreme dostavljen nadležnim ministarstvima i drugim nadležnim organima, tako da je zainteresovanim stranama pružena prilika da iznesu svoje stavove, od kojih su neki ugrađeni u ovaj zakon.

6. *Koje će se mere tokom primene Zakona preduzeti da bi se ostvarilo ono što se donošenjem zakona namerava*

Ministarstvo finansija nadležno je za sprovođenje Zakona, za njegovu ujednačenu primenu na teritoriji Republike, kao i za davanje mišljenja u njegovoj primeni.

Posebno ističemo da Ministarstvo finansija, periodičnim publikovanjem Biltena službenih objašnjenja i stručnih mišljenja za primenu finansijskih propisa, kao i na drugi pogodan način, dodatno obezbeđuje transparentnost, informisanost i pristup informacijama, kako bi se i na ovaj način doprinelo ostvarivanju ciljeva postavljenih donošenjem Zakona.